

Ledare – nr 1 2021: Högre utbildning firar 10-årsjubileum!

Maria Weurlander* och Jan Stockfors

Stockholms universitet, Sverige; Sveriges lantbruksuniversitet, Sverige

I skrivande stund spirar den skira försommargrönskan utanför fönstret till ljudet av fågelkvitter. Maj och juni är inte bara hänryckningens tid utan även reflektionens tid, en tid då eftertanke och summering över det gångna läsåret ofta görs. Vi i redaktionen har anledning att reflektera över tidskriftens utveckling över en betydligt längre tid. Den 21 juni 2011 tryckte nämligen *Högre utbildnings* dåvarande redaktion på publiceringsknappen och det första numret av tidskriften såg dagens ljus. Sedan dess har tidskriften kommit ut med två eller tre nummer per år. Det här numret är det 23:e sedan Högre utbildning startades. Med anledning av 10-årsjubileet vill vi inledningsvis blicka både bakåt och framåt, och reflektera över tidskriftens tillblivelse och utveckling.

Idén till Högre utbildning föddes ur behovet av arenor för kvalificerade diskussioner kring utbildning, undervisning och lärande i högskolan för en svensk/nordisk läsekrets och där de svenska och nordiska kontexterna får stå i centrum. Syftet med tidskriften formulerades som att stödja framväxten av kunskap som är relevant för undervisning och utbildning vid universitet och högskolor. Sådan relevant kunskap kan bland annat utvecklas genom beforskning av den pedagogiska verksamheten, genom att lärare delar med sig av sina erfarenheter eller genom samtal och debatt. Vi har hållit fast vid detta syfte och när vi nu summerar de första 10 åren är det glädjande att se att Högre utbildning har blivit en av dessa arenor där kunskap och idéer relaterat till högre utbildning presenteras och diskuteras. En annan, relativt nykommen, arena är konferensen *Forskning om högre utbildning*, som hölls för andra gången härom veckan. Högre utbildning är en av arrangörerna för konferensen, som fortsättningsvis kommer att hållas vartannat år. Vi hoppas att detta samarbete bidrar till att ytterligare synliggöra tidskriften och att vi därmed kommer att få ännu fler insända bidrag.

Vi har genom åren publicerat artiklar, goda exempel/reflekterad utbildningspraktik, reflektioner och recensioner som rör undervisning och studenters lärande i olika ämnen och utbildningar, och mer generella teman som självständiga arbeten och studenters skrivutveckling, forskarutbildning och pedagogisk utveckling. Vi konstaterar också att de flesta bidrag skrivs på svenska, men att vi även har publicerat bidrag på norska och danska och ett antal bidrag på engelska. De senaste åren har vi sett en ökad tillströmning av inskickade bidrag, en utveckling som vi hoppas fortsätter. Behovet av ett forum för kunskapsutbyte och diskussion om högre utbildning är fortsatt stort. Vi ser gärna fler bidrag från olika utbildningskontexter och ämnesområden, fler debatter, essäer och fördjupade diskussioner, och bidrag om övergripande frågor om högskolans roll i samhället, lärares och forskarhandledares förutsättningar, bildning och utbildningsfilosofiska perspektiv för att nämna några områden.

* Författarkontakt: maria.weurlander@edu.su.se

Artiklar och reflektioner är kollegialt granskade. Övriga bidragstyper granskas av redaktionen. Se <https://hogreutbildning.se> ISSN 2000-7558

©2021 Maria Weurlander & Jan Stockfors. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), allowing third parties to share their work (copy, distribute, transmit) and to adapt it, under the condition that the authors are given credit, that the work is not used for commercial purposes, and that in the event of reuse or distribution, the terms of this license are made clear.

Citation: Weurlander, M. & Stockfors, J. (2021). «Ledare – nr 1 2021: Högre utbildning firar 10-årsjubileum!», *Högre utbildning*, 11(1), 93–95. <https://doi.org/10.23865/hu.v11.3281>

Redan från starten har Högre utbildning publicerats fritt tillgängligt, utan publiceringskostnader för författare, med Open Access under Creative Commons licens. Det tror vi har varit en framgångsfaktor. Sedan juni 2017 har tidskriften inlett samarbete med Nordic Open Access Scholarly Publishing (NOASP), ett förlag under norska Cappelen Damm Akademisk, vilket har underlättat publiceringsprocessen för redaktionens medlemmar.

Tidskriften Högre utbildning har lämnat barndomen bakom sig och är nu en etablerad vetenskaplig tidskrift med stor bredd. Vi har publicerat bidrag med stor variation i metod, teoretisk ansats och vetenskaplig textgenre. Denna bredd är något vi värnar, och när vi ser framåt på tidskriftens fortsatta utveckling vill vi ytterligare stärka tidskriftens roll som forum för idé och kunskapsutbyte över disciplinränsor och mellan lärare, forskare och pedagogiska utvecklare.

BIDRAG I HÖGRE UTBILDNING NR 1 2021

De sex artiklarna och den recension som ingår i detta nummer visar tydligt på bredden av de frågor och fokus för reflektion som publiceras i tidskriften.

Internationalisering av högre utbildning har länge varit en viktig fråga. I *Lärarstudenters erfarenheter av två veckors utlandspraktik – en möjlighet till utveckling av interkulturella perspektiv* visar **Maria Svensson** att en kortare utlandspraktik, där studenter får goda möjligheter till reflektion, kan bidra till att studenterna utvecklar interkulturella perspektiv. I studien har skriftliga reflektioner analyserats kvalitativt och resultatet visar tre teman av erfarenheter som utlandspraktiken gav upphov till: kulturella, didaktiska och personliga. Både positiva och negativa upplevelser bidrog till att utmana studenternas förståelse.

Richard Pleijel analyserar och diskuterar tolkningar av begreppen ytinläring och djupinläring i *Ytinläring och djupinläring – en kritisk reflektion kring normativa tolkningar av begrepp i den samtida högskolepedagogiska diskursen*. Pleijel har analyserat ett antal böcker som används som kurslitteratur på högskolepedagogiska kurser samt olika pedagogiska rapporter och avhandlingar. Begreppens ursprung i den fenomenografiska forskningen på 70-talet presenteras och sedan diskuteras och problematiseras den normativa potentialen hos begreppen ytinläring och djupinläring.

Alla lärosäten har information om högskolan, dess utbildning och forskning, på hemsidor i syfte att bl.a. locka till sig presumtiva studenter. **Nadia Moberg** och **Eva Georgii-Hemming** har i *Institutional personas – Dis/harmonic representations of higher music education* analyserat webbinformation om högre musikutbildning vid tre svenska lärosäten. Författarna beskriver hur lärosäten positionerar sig i relation till andra lärosäten och lyfter fram viktiga aspekter av det egna lärosätet. Bilden som framträder av lärosätet genom webbinformationen kallar författarna *institutional personas*, och visar i studien hur den innehåller en del motsättningar.

Referathantering är en viktig del av akademiskt skrivande, men för många studenter är det inte självklart hur man hanterar och refererar källtexter eller vad syftet med refererandet egentligen är. **Josefin Hellman** och **Anja Thorsten** har studerat studenters referathantering i examinerande uppgifter och visar på fyra viktiga aspekter av refererande som studenter behöver förstå för att kunna använda referenser på ett funktionellt sätt. De presenterar sin studie i artikeln *Plagiera eller referera vetenskapligt? En studie om vad studenter behöver lära sig för att bli bättre på referathantering*.

Självständighet och kritiskt tänkande är något som studenter förväntas utveckla under sin studietid och som i de flesta fall ska manifesteras i en examensuppsats. **Jenny Magnusson** presenterar i artikeln *Handledarens frågor: Att möjliggöra självständighet i ett handledningssamtal* en studie av hur uppsatshandledare, med hjälp av sina frågor under handledningssamtal, kan öppna upp

för och möjliggöra självständighet. I handledningssamtalet knyts självständighet ihop med delaktighet och i studien identifieras tre typer av frågor som särskilt centrala för studentens delaktighet. Dessa frågetyper skiljer sig i viss mån åt när det gäller vilken form av delaktighet de bidrar till.

Anette Forssten Seiser och **Åsa Söderström** redovisar i artikeln *Rektorer i utbildning – drivkrafter för ett lärande i samspel* en studie av hur ”lärgupper” som arbetar tillsammans under lång tid inom ett utbildningsprogram fungerar och vad som möjliggör och begränsar lärandet i dessa grupper. Studien, som bygger på intervjuer med deltagande rektorer, identifierar tre olika lärgrupptyper: Den reflekterande – förståelsefokuserade, den effektiva – uppgiftsfokuserade, respektive den trivsamma – relationsfokuserade. Vilken inverkan de olika grupptyperna har på medlemmarnas lärande under rektorsutbildningen visar sig vara mer mångfacetterat än vad det kan verka vid en första anblick.

I sin recension *Getting lost in a layered labyrinth* granskar **Cormac McGrath** boken ”Accomplishing Change in Teaching and Learning Regimes: Higher Education and the Practice Sensibility” av Paul Trowler (2019). I boken går Trowler bland annat igenom de åtta ”moments” eller kritiska delar som bygger upp teorin om ”Teaching and learning regimes” (TLRs) och han presenterar ”practice sensibility” som det bästa sättet att förändra en TLR. Men bildar dessa kritiska delar tillsammans verkligen en sammanhängande teori om TLR? Och varför är just ”practice sensibility” det bästa sättet att utveckla och förändra TLRs? Bland annat dessa frågor diskuterar Cormac McGrath i sin recension.